

—Տիւնքի կիւն Պէյօղլուտա իքի եաբուտա, գազաւն իքիսի րում վէ պիրիսի Հայ օրտուղու հարաւ, իւշ քիւն վէֆաթ իթմիշ տիր, վէ պու պիւն զիւմ իշիթ տիրիւմիլ տիր, քիւմ պիւն պու եօթաւ նէ գաւաթ ատաւմ էօթմէքաւ տիր, չիւնքի ճէհալէթտէն նաշի, հիւ պիր իշաւ տիրգաթը լաղըմէ իճա իտիրմէմէքաւ տիր :

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՊՈՒՐՍԱ ՄԷՍԷԼԼԻՍԻ

Եաւրուեան էֆէնտի պուրաեա կէլ-տի, Բարթոլոմէոս սրբազան իւն պիր գաւ տէֆա մուհաթմէյէ չըգաթը պա-տէհու միւմաիլէյի սրբազան պէն պու-նըրը մուհաթմէ ուայմա՛, չիւնքի պէն օնուն կէլմէսիւնի պարբըմաթ իշին իս-թէտիմ տէտի, վէ վիրմիշ օրտուղու իս-թիֆաեա կէլի չաղըրտը, վարչութիւն իշի ուղաթմաթ, վէ Եաւրուեան էֆէն-տի պիր իքի այ պօշա պէքէտիքտէն սօնա պըրաթը կիթտի :

Պաղը զաղէթալար, հիւ տէյիլ իսէ պիրաթ քէնտի աղբլարընը գուլան-մաղսըզըն, եանի տիւչիւնմէքսիլին, Եաւրուեան էֆէնտի ֆէրէ Էթի տէյի պաղբլարընը :

Եաւրուեան էֆէնտի գաւաթը օլաւմաթ իտի, չիւնքի միւտտաի վէ վէքիլ օր-ֆաթթ թաշընարաթ կէլմիշ իտի, վէ քէնտիսի եալընը օլաւմաթ րէֆիգի տաիսի վար իտի, րէֆիգի պիր իքի տէ-ֆա կիթմիշ կէլմիշ, վէ քիւնքի պիր շէյ սէօյլէմէմիշ իտի, պունաւնտա գաթի-նաղար, Բարթոլոմէոս սրբազան պէն պուրաւա մուհաթմէ օլաւմաթ տէյի իտ-տաւ իթմէքաւ իտի, տիմէք տիր քի օլ ճիհէթիւ տաիսի պուրաւա տուրապ պէքէմէյէ պօթու, իղ թիպար վէ մէն-ֆաթթ զաւրմաթ իտի, չիւնքի միւտ-տաի տէյի մուհաթմէյի գապուլ իթ-մէմէքաւ իտի, վէ տիմէք տիր քի, Բարթոլոմէոս, միւմաիլէյի ճէպրէն պուրաւա պէքէթտիրէմէյ իտի, եօգ-սա պիր իտի, մէսալիլյէթ թաշթընտա գալըր իտի, պու սէօյլէտիքէրիմիլ, մէքիւր գաղէթալարըն, տէյիլ վէ մի-տալ տէյի իալուղ իթտիքէրի Բարթ-րիքիւնքիւն պիր թէլէկրաֆը տաիսի թաթիգ իթմէքաւ իտի, չէօյլէ քի, կիւնա Եաւրուեան էֆէնտի իշին, ի-գիւնիլ գաւաթը տիր, վէ միլլէթ իշինէ գաղընմաեադաթը տէնիլմիշ իմիշ, տի-մէք տիր քի Պուրաւա գալապիլէճէք իմիշ, ֆաթթ միլլէթ իշինէ գաղը-մաեադաթ իմիշ, Էկէր էօյլէ օլմուշ օլ-մաւա իտի, էօյլէ թէլէկրաֆ չէքմէ-յիպ, իլլա Պապը-այի թաւաֆընտա պիր թէլէկրաֆ չէքտիրէքէք, ֆիրարի սըֆաթթը, վէ Հիւքիւմէթ մաքիֆէ-թիլլէ, չէմ տիւնտէ պուրաւա ճէլպ իթտիրմէլի, վէ ճէմաէ ֆիրար իթմէ-տի իշին ճէպրէն միւմաիլէյի կէօր-մէլի իտի, չէր նէ հայ իտէ, պիղ պու-նըրա Էհէմիլյէթ վիրէքէք ճէվապ պի-լէ վիրմէք իթմէմէմիշ իտէք տէ, եա-լընը չուտա էսէֆ իտէրիլ քի, պաղը զաղէթալարընը, հիւ տէյիլ իտէ նա-սըլ քի սէօյլէտիք պու գաւաթընը պիլէ աղբլ իլէ պուլաւմաթտա տըրլար :

Ճիւնի իշիթ տիրիւմիլ կէօրէ, Բար-թոլմէոս սրբազան տաիսի պըրաթը պուրաւա կիթմիշ տիր, լաքին պիլ-մէյիլ քի լալաթթ մը սըլըն տըր, եօգսա ֆիրար մը իթմիշ տիր, չէր նէ տարէթիլ կիթմիշ օլաւ, պիր ճիհէթիլ հաղաթ վար տըր, չիւնքի Բարթոլո-լաւնէ իշի օլ գաւաթ ուղաթմիշ տըր քի, նիհալէթ ֆէնա նէթիճէլէր հա-սըլ օլմուշ տուր :

Պիղ պունա տաիսի էհէմիլյէթ վիր-մէյէքէք միւմաթի մէթէպէ սիւքիւ-թի իթթիւապ իլէ, տիրէք պլթիւմթ օլմաթտա օլաւ զաղէթալարըն եաղ-արալարընը օլմուրալ, էվիլէթ, էհէմ-միլյէթ վիրմէյիլ, չիւնքի պու եօլաւ լալթիլէթաւնէ, վէ երեւիսիսիւնաւն ժողով կիւնիւնտէ, պունտա զիւնտէ իլի սուրէթաւ միլլէթ իտարէտի միւմ-քին օլաւալ, վէ պու կիւն պիր Պուր-տա աթէլի սէօնալիլլէճէք օլաւ, եարըն երիկրմիլ պէլ Պուրաւա մէսէլէ-տի աթէլի տաւա ալէվիլէճէք իթ-պիլի տիր :

ՊՈՒՐՍԱՍԱՆ ԹԱՀՐԻՐԱԹ

Պուրաւա 5/23 յունիս 1871

Միւնիլիթ

Մահը հային 18 ինճի ճիւնա տիւ-չալըն սաւաթ 12 տէ, էհէպիլի թօրլա-մաթ իւղըն իքի տէֆա կիւնաթ վու-րալուղաւնտա, տէր հալ ժամըն հալուաւ վէ սօգաթ գաւաթ էօ-նիւնտէ պիր չօգ կիւնիւնտէ իղտի-համ պիրիլմիշ, վէ եարմ սաւաթ գա-տար միւնաւալէ պաղըն չըրընտա սօնա, ժամը վէ մէքթէպի գաւաթա-եա գաւաթ վիրէքէք, անալաւարընը սըլալար, վէ աղիլ գալապալըլա (Ս-մանըր մահէլլէտի Կօլմուտ էլէ ալաւ-լար :

Վէ չիւնքի վալի բաշա հաղըթիլէ-րի միւնիլէթիլ էֆէնտիլի վէքիլ պըրա-գաւաթ իթմաւալուտա պուրաւալա տա-լաւ, միւնիլէթիլիլ գօնաղընա կիտէ-րէք անալաւարըն օնա թէպիլ իթ-մէք իթթէտիլլէր, վէ միւնալիլլէյի չէր նէ գաւաթ գապուլ իթմէք իթթէմէ-միլ, վէ հալթիւ իլլէրիւնտէ պիր գա-լիւնաւ պաղընալարըն թէքտիր տաիսի իթմիշ իտէ տէ, նիհալէթ չիւնիլիլ պը-րաթընը տիլէքէք գաւաթ իթմիշ տիր Մէքըլէր պէօլիւքտէն 200 նէֆէր գաւաթ գաւաթարը զիւնտէ գըրըն օլաւարըն, կէրի սէօնէր իքէն, Եաւ-րուեան Սահալ էֆէնտիլիլ իտէնտի գաւաթաւ էօնիւնտէ կէլէք իքէն օ-լաւա տուրալալ «էօլիւն Սահալ է-ֆէնտի» տէյի վէ գալընիլ պաղըն-մէքալար տըր, վէ տէֆա Սէտա պաշը քէօթիլալ իւղէլիլտէ չօգ պաղըն-լար իթմիլլէր տիր, քէլալիլ սօգաթ-լարտա պէօլիւք պէօլիւք տուրալալ մէլլէթիլ իլլէտիլաւն սօնա տաղը-միլլար տըր :

Իրթիսի կիւնիւ տալա ժամ օլմաթը վէ կիրակի սաղաճըն իտէ երէն ժամ գաւաթ գալըն, վիրնաւա թաւա-ֆընտալի ուֆաթ գաւաթ ալըլարաթ, պիր գալ տիւնալարըն վէ բարալար թօրլաւմիլլար վէ տաւ իթմիլլէր տիր Ոլ կիւնիւ սաւաթ սօգալաւա պիր երիւլ պաշը 30 նէֆէր գաւաթ գալըն ի-նէ իլէ հիւքիւմէթ թաւաֆընտա կէ-լիլալ ժամը վէ մէքթէպիլաւարընը տիր վէ օրտաւա պիր տէլիլաւար ժամըն տ-չըլմաւալա գաղըն լաղընալար իթմէ-յէ պաղընալ, վէ քէնտիսիլ տաւ օլ-մաթ իշին նաւիհալ իտիլլիլլիլտէ ի-նէ տիլլէմէթիլլիլտէն, երիւլ պաշը քէն-տիլլիլ մահալէսէ իլալ իլլէմիլ տիր :

Լաքին միւնիլիթ, հէրոնտէն զի-ւնտէ տընաւալ չէյ չուրաւ տըր քի, մէքթէպ ալըլարալ տաւ սօնա եր-նէ գաւաթալար տըր :

1871 ի 10 յունիս Սահալ ի

Ս. Սահալ վարժարան

Խմբագիր

Խմբագրէք հաճեցէք յետապայ գը-րուլիլնը ձեր պատաւական թերթին

մէլ զեւեղելու շնորհն ընելով պատ-ւել մեզ :

ԱԳՈՊԵՆՆ ՎԼԱԹԱԼԻՍՆ ԵՒ ՄԵՂԼԻ

Ագիւ Սահալ իտիլլէք, լաքէք, ձեր որդիքն են որ ձեզ հեա կ'սօսին, ձեր որդիքը՝ որ օրերով համբերեցին, օ-րեր՝ որ գաւաթաւ տաղըն իլլէն ունե-ցան մեզ համար :

Լաքէք ինչ որ մեր հոգեպն ու-գին եւ ցաւալա զնցուցին կ'աղղէ, ինչ որ մեր մտաղ խորհուրդները գա-նալ թեւալը կը ընա, եւ լաքէք ինչ որ ապագային մէլ ձեր պատուաւար-թեան աղիւ գաղաւթները գաւաթ-պարտութեան պիտի մատնէ :

Սահալ իտիլլէք, գաղաւթէք, չար-թեպէք, մեւր մը, ցաւալի գաւաթալար-տութեան մը գաւաթները սըրել ձեր ճակտէն, որ ցարդ անբիւ ժողովմէ է, եւ որով մենք ալ՝ ձեր որդիքը Սահալ ի-տիլլէք իլլալ մեզ վրա՝ համարաւ ենք :

Բայց ո՛հ, Հարք եւ Տիւրք, ո՛վ է որ իւր պատուոյն գէմ յարձակում կ'ը-նա, անխորհուրդ մէկուն խաղալիլ ըլլալ, եւ Հիւքիւմի եւ Հիւքիւմի ու Հիւքիւմի ֆաւիստ օրը մեր սրտերուն վրայ գա-ւաթն իտի մը բաղաւ է, յունիս 5 օրը ձեզ հարաւա մը ուղղաւ է, հարաւա մը՝ որ մեր սրտերէն արիւն հոսեցուց, այլ ձեր չրթներէն աղաղակ մը, բող-բոյ ձայն մը չ'անեց գեւ :

Աօի ալի օրն է՝ յարաւ Մեղու՝ իւր 10 թիւ թերթիլլէք արհամարհեց զՁեզ, ծաղրեց զՁեզ իրրիւ տալ մը, իրրիւ անխորհուրդ մանուկ մը, իրրիւ անը-գայ մարդիկ : Մեղու ալիպիսի հար-ուա մը տաւ Ձեր գլխուն, որմէ սաղաւթիլլէք մենք եւ տաղիլլէք զՄե-ղու, հարաւա մը՝ որ Ձեր գաւաթը տալէն սըլալ արտաւաթ արգեօք հոսեցուց, եւ գաւ կը լաքէք : Բայց ինչ կընշանակէ Ձեր այլ լաւ թիւնը : միլթէ հաւնեցաք, թէ գաւաթ ալ զՄե-ղու արհամարհեցիք եւ չ'իշաք ա-նոր պատաւաւանելու : Բայց ներեցէք, գաւաթ աղաղակ զՁեզ չ'իրար աղաղակ գաւաթ :

Այսօր Ձեր վրայ անհարձեալ հայ-րական պարաթ մը ծանրացաւ է, եւ մեր վրայ եղբայրական պարաթ մը, զոր ահա կը կատարենք :

Տիւրք, կը գըրենք, եւ մեր գըրէք մեր քերց ալէրէն վիթաւ արտաւաթն, ու նոյա եղբայր՝ մեր սրտէն հոսաւ արեւնը թալթաւ կ'գըրենք :

Սահալ իտիլլէք, ահա Մեղու ինչ այն խօսքերը՝ որոյ վրայ գեւ կը լաքէն հայրեր՝ ու եղբայր կը խօսին :

«Գաւաթալար, սաղա լաւնեւին «չունի (փառաւան էֆ)» իւր գրամա-«գըլալ իւր աղիլլիլն են, ինք կա-«բող է ալլան տեղէ եւ ամեն միլլոյով «սաղա հանել : »

«Հիւնայ իտիլլէք մէկն ալ կը մը-«տաւէ թէ» արգեօք եւ ինչ ծանր «խօսք մը ըսեմ հայրերն որ ես ալ քանի մը հարիւր լըրա վաւալիլմ :

«Պարօն հետք աղիլլիլ չունիս նէ չիս կընար վաւալիլ : »

Սահալ իտիլլէք, վաւ է Մեղուն, քանի նա այս խօսքերով փորձ կը փոր-ձէ մեւցիլ Ագապիւն վարժարանը, մեւցիլ բողբոյսի Ագապիւն վար-ժարանը, եւ Տիւրք, իթէ Մեղուն վաւ է, իթէ նորա խօսքերն արգաւալի են, ինչու ուրեմն կը թողաք որ ձեր գաւաթը մեր քայրերը հոն յաճախեն, կ'աղղէք որ ձեր ձեռքը զանաք բա-պանէք, իրաւ է արգեօք Մեղու ի

այն խօսքերը թէ՛ «անոնք ձեր աղբը-կունքը չեն, այլ փանտահան էֆէնտի գրամալար իւր, որոյմով կընայ «ամեն տեղէ» եւ ամեն միլլոյաւ սաղա հա-նել : . . . » Եթէ արգաւալի չէ Մեղուն ինչու կը լաքէք՝ եւ ներկային ու ապա-գային գաւաթները ձեր ճակտին վրայ կ'ընդունիք, ինչու կը զիջանիք՝ որ պիղծ գըրի մը ծանր լուտանքները ձեր գլխուն թափին, ինչու չէք թօթալիլ այն վատահամբաւ թիւնները՝ որ Ա-գապիւն մը վրայ կը տեղան, Ագապ-իւնի՝ որ ձեր պատուոյն գլխին ունի, սաղաւթէք Սահալ իտիլլէք, իթէ ար-գաւալի է Մեղուն, գոյեցէք Ագապ-եան վարժարանը, մի թողաք մեր քայրերը որ հոն գիւնեն, մեր քայրերը՝ որ այնչափ եռանդաւա կը գիւնեն այն վեհ տաճարը՝ ուր գիտութեան, աղա-տութեան եւ գաւաթալարութեան ծա-ղիկներ քաղելով ապագայ Հայուն ճա-կատը պիտի պնեն, մեր քայրերը՝ որ ապագային մէլ ձեռք պիտի տան մեզ անկեալ Հայութիւնը վերականգնելու :

Բարձրագոյն կարգի աշակերտ

Ս. Սահալեան վարժարանի

Կարապետ Բ. Բերկստէճեան
Միւրաւ Ս. Կարապետեան
Պարոն Կ. Արապաճեան
Տիւրքեան Նաւապետեան
Ղ. Միւրապետեան
Տիւրք Բ. Չիլճեան
Կաւալի Բ. Փաւստեան
Ս. Գ. Յարալիլլէան

Պալէստինայի մէլթիւ պու պիղ կէլլիլ իքի հալթիւտաւ պէրա, էօյլէ պիր ինտիլլիլլէթ վէ ֆաղիլլէթ տիւնիլլիլ օլաւ քալէմէ գալըն տէրճ իթմէքիլլէ թէնէգիլլէ իթմէտիլլիլաւն հըֆը իլլէմիշ իտէք տէ, չակիւրաւն թաւա-ֆընտա գաւաթալար կէլմիշ օլաւ հաղա-լը պիր միւլաւաւա մէպին, պուտէ-ֆա տէրճիլլէ հաւար պիրմիլլիլ տիր, չէօյլէ քի, պարի իլլէրաւ, եանի թալիլլէրաւ անալալըն քի, Սա-մալթիւ տէլիլալընալ, քէնտի նա-մուսլարը գալըն չէքմէլիլլիլ, վէ էօյլէ պիր տիւնիլլէ գաղըն հիւ տէյիլ իտէ մանէվի սուրէթտէ գաղըն գօնալ վէ իղհարընէֆթիլ իթմէքիլլիլ, քէն-տի ալթալարընտա, վէ ալլէ լաւաւա Հայիկան ընկերութիւնտա զիւնտէ թաւալընալ տըր :

Սահալեան վարժարան չակիւրա-նընք պու տուրաւաւա կէլլիլ զի-ւնտէտիլլէ մէա՛ ու սէնա իտէրիլ, լաքին, ալալիլ մէթէպէ իղհար թէ-էսալիլ իթտիլլէք իլլէն տալիլ էսէֆ իտէրիլ, չիւնքի էօյլէ գալէմէլլէ է-հէմիլլէթ վիրէքէք թէնալիլ իպ-րալ իթմէք, տիւնիլլէ սէվիտիլլէք տիր, օնար հաղալընտա սիւքիլլիլ իթթիլլէք իթմէք, զաւալարըն վիր-մէք տիր, ֆաղալթ, պուտէ սէօյլէմէք-լէ, պիլլիլլէ պիլլիլլէ սիւքիլլէ իթ-մէքիլլէք ճայիլ տիր տիւնէք իթմէմէլլէ գիլա, սօնաւա տուրաւալալալ զը-գալ, վէ պիլլէք իլլէք պու գաւաթը քեալի տիր, ալլէլաւաւա էօյլէ պիր մէմէքէթտէ, վէ էօյլէ պիր վաղըթ-տա եաւալալաւալալ քի, քէթիլլիլլէ-յիլ վէ քէթիլլէքիլլէ սէվիլլէ վէ թէլիլլէք իտէն տէ ալ տէյիլ տիր, վէ հալթիւ, հաւալընքիլլէք էօլմէքաւ օլաւ պիր թաղըմ պէալաւալար իլլէն, փանտահան Ագապիւն վարժարան, վէ Մանըլ-մէյէ գաղըն իղհար տաւալլէթ վէ հա-գալըն իթմէքիլլէք, պիր պիլլիլլէք սէր-մայէ վէ մօտա օլմուշ տուր :

Իթթիլլէք իտէրիլ :

